

„Cigánynak is én akartam születni”

Törő Vanda - 2019-04-04 23:27:10

Császi Ádám rendezésében a **Tudás Galom Csoport** [Debrecenben is bemutatta](#) a [Cigány magyar](#) című előadását, melyet először tavaly novemberben játszottak Budapesten. **Horváth Kristóf** „**Színész Bob**” 2013-ban hozta létre a csoportot a [Roma Oktatási Alap támogatásával](#). Nagy sikert aratott 2014-ben bemutatott [videójuk](#), melyben nyíltan, olykor a hatás kedvéért őszinte trágársággal slammelve hívják fel a figyelmet a tanulás fontosságára, mint kitörési lehetőségre. A cigány fiatalokból álló formáció tagjai saját, olykor brutálisan megrázó személyes történeteiken, emlékeiken keresztül mesélik el, milyen érzés a kirekesztettség, a rasszizmus, milyen érzés hátrányos helyzetüként felnőni, minden tisztességes lehetőségtől megfosztottan.

fotó: Lakatos Péter

Alig ocsúdik fel a közönség az egyik durva történetből, máris érkezik a következő, a 90 perc szinte úgy elrepül, hogy az órára nézni sincs kapacitás.

Az egyik előadó, a verekedések által barátokat szerzett **Pászik Cristopher** történetei az éhezést, lopást, drogozást járnak körbe. Még egy éhség elleni receptet is kap a közönség, hiszen csak 4 pohár vizet kell inni, majd aludni menni. *Voltatok már ennyire éhesek?*

A csoportban mindössze egy nő van, **Farkas Franciska**, aki viszont olyan erővel idézi fel emlékeit, hogy szinte érezni a fájdalmat, amit például a szivargyújtó okozott bőrén. Ő nem hajlandó siránkozni és másokat okolni helyzete miatt, sokkal inkább azáltal dacol a sorssal, hogy elhitegeti magát, mindent ő alakított az életében úgy, ahogy megtörténtek vele. Ő akart cigánynak születni, ő akarta, hogy megerősödjék, ő akart a lipótmezői intézetbe kerülni. Nem hagyja, hogy mások irányítsák életét, és így lázad a helyzete ellen. Emlékeit felidézve Franciskából egyszerre áradt a düh és a történetek feldolgozottságából nyert erő, mely kettősség professzionálisan jelent meg a színpadon. Nem is csoda, hogy az ő történeteinél fagyott meg a teremben legtöbbször a levegő. Még ha elosztjuk is több emberre ezeket a kegyetlenségeket, akkor is sok, hát még ha egy embernek kellett megélnie ezeket, pláne egy nőnek.

fotó: Lakatos Péter

A Cigány magyarban elhangzott történetek bármelyik rasszra érvényesek lehetnek, amelynek tagjai mély szegénységben élnek, szociálisan hátrányos helyzetben, netán a város szélén, ahol a kútról hordják a vizet és gyertyával világítanak a házban. A cigányoknál a hibáztatás azért egyszerűbb, mert ott a cigányságukra lehet fogni, a bőrszínre, a névre, a nyelvre, nem kell venni a fáradságot arra, hogy a kialakult helyzet mögé nézzen a cigányozó. Meghallod, hogy Oláh? A bőre sötétebb a fehérnél? Esetleg ízesebben beszél, mint egy városi ficsúr? Nincs is lehetőség arra, hogy megismerjék őket, mint embereket, máris indulhat a *cigányozás* minden negatív velejárójával, hiszen ez egy társadalmilag elfogadott kritizálás.

Az élet bármennyire is el akarja előlem zárni a lehetőségeket, de én nem adom fel. Pászik Christopher többek között ezzel zárta az előadást. Milyen érzés lehet, amikor valaki a képességei okán sokkal többre lenne érdemes, de szociális helyzete miatt ennek töredékét sem kapja meg? És ki dönti el, hogy milyen lehetőségek közül választhat? Dönthet egyáltalán bárki egy önálló lényről az ő megkérdése nélkül?

fotó: Lakatos Péter

A csoport a cigányokról beszélt elsősorban. De ezek a történetek bárkire igazak lehetnek. Mindenhol van hajléktalanság, a tehetséges fiatalok elherdálása, családon belüli erőszak. És ez mindannyiunk problémája egyszerre, hiszen a sajnálattal nincs megoldva a helyzet, sem az egymásra mutogatással, hiszen ezzel nem biztosított számukra a mindennapi betevő falat, az oktatás, a biztonság, semmi.

Amíg egy tanár felteheti azt a kérdést cigány diákjának, hogy *Na Norbert, melyik népcsoport körében népszerű a családtagokkal közösülés?*, addig nagyon messze vagyunk a probléma megoldásától. Felismerjük egyáltalán, hogy a diszkrimináció probléma, hogy a cigányozás súlyos gond?

fotó: Lakatos Péter

A társulat tagjait a közönség négyszer tapsolta vissza a színpadra, szünni nem akaró ovációval. Megérdemelték.

Ez olyan kötelező darab kellene legyen, mint Madách Az ember tragédiája. Hiszen mi ez, ha nem az emberiség tragédiája?